

التجوید

TEDŽVID

PRAVILNO UČENJE KUR-ANA

Sarajevo, 1980.

IZDAVAČ:

Starješinstvo Islamske zajednice
za Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Sloveniju

ZА IZDAVAČA:

Abdurahman Hukić

TIRAŽ:

4.000 primjeraka

ŠTAMPA:

NIŠP "Oslobođenje" – Sarajevo

ZА ŠTAMPARIJU:

graf. inž. Petar Skert

التجوید
الشیعی

TEDŽVID

PRAVILNO UČENJE KUR-ANA

Sarajevo, 1980.

O TEDŽVIDU

Jasno izgovorena riječ prepostavlja i jasno i razgovjetno izgovorene glasove od kojih je riječ sastavljena. Ako je riječ ili rečenica stranog jezika onda se moramo potruditi da tačno naučimo izgovarati i one glasove tog jezika kojih, možda, nema u našem jeziku. Inače možemo dobiti drugi, a izgubiti željeni smisao tih riječi.

Ako želimo npr. pravilno izgovarati riječi arapskog jezika onda moramo naučiti pravilno izgovarati osam glasova kojih nema nikako u našem jeziku, a to su: ع ظ ، ط ، ض ، ص ، ذ ، ح ، ث Moramo takođe naučiti razlikovati arapske glasove: و ، ن ، ك ، ق ، ح ، غ od naših glasova g, h, k, v, koji imaju neku međusobnu sličnost, ali i veću razliku nego što je npr. kod nas između glasova č i č; đ i đž.

Koliko god vježbe i pažnje treba posvetiti posve novim glasovima, isto toliko pa i više treba posvetiti pažnje razlikovanju nekih naših i arapskih glasova upravo zato što imaju neku sličnost pa ih se lako poistovjećuje u izgovoru. Naš glas "s" npr. odgovara arapskom "ص" ali bez dovoljno pažnje često se poistovjećuje sa glasovima ص i ث koji imaju druga svojstva i ishodišta, ali i bliskost u izgovoru. Tako i naši glasovi "t" i "d" odgovaraju arapskim ث i

د ali se poistovjećuju sa arapskim ط i ض. Izjednačuju se i glasovi ح i ع naročito ako stoji jedan do drugog. Na primjer, u riječi euzu آعُوذُ بِاللَّهِ عَزَّلَهُونَ itd. Naš glas "h" npr. blizak je, ali nije identičan, sa arapskim glasom "ح" ali ga poistovjećujemo sa mnogo grlenijim arapskim glasovima ح i خ.

Za ovladavanje posebnih glasova u arapskom i razlikovanje u izgovoru sličnih našim, potrebno je pored učitelja i stalna pažnja, vježba i samokontrola, kako ne bi dolazilo do pogrešnog izgovaranja, a time i neželjenog pa i suprotnog značenja izgovorenih riječi. Prema tome, pravilno učenje Kur'ana a. š., iziskuje prvenstveno pravilno izgovaranje posebnih arapskih glasova i strogo lučenje razlika u izgovoru između naših i našim sličnih arapskih glasova. To znači poznavati i znati razlikovati svojstva glasova sifatul-huruf صفاتُ الْحُرُوفِ i mjesta ishodišta i nastajanja tih glasova, meharidžul-huruf مَخَارِجُ الْحُرُوفِ

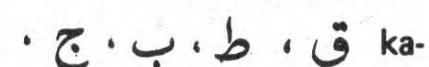
Šta znači pogrešno izgovaranje ovih glasova u arapskom jeziku općenito, a u učenju Kur'ana a. š. posebno, pokazaće nam analiza jednog primjera. Uzmimo dva kratka ajeta iz sure El-feleq koju često učimo i slušamo : قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ Glasove "عُوْدُ" zamjenjujemo često sa našim dugim vokalom "u" a da se pri tome i ne čuje glas "ع". Glas "ذ" zamjenjujemo sa glasom "ز" jer je identičan našem "z". Dakle, umjesto "أَعُوذُ" što znači "sačuvaj me" izgovaramo "آأُوزُ" što, po svoj prilici, ne znači ništa. U jednoj riječi smo pogrešno izgovarali dva glasa, a pokvarili bi njeno značenje i sa pogrešno izgovorenim samo jednim glasom. Preslušajmo se, kako izgovaramo glas "ق" kad izgovaramo riječi بِرَبِّ الْفَلَقِ izgovaramo ga najčešće, jer je sa kesretom kao da je napisano بِرَبِّ الْفَلَقِ, a riječi el-feleq الْفَلَقِ i el-felik الْفَلَكِ različite su i po značenju. Glas "خ" krupni i grleni arapski glas u riječi خَلَقَ zamjenjujemo najčešće sa glasom "ح" (bez tačke). خَلَقَ međutim, znači "stvorio je" a حَلَقَ "obrijao je".

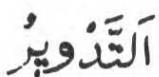
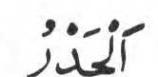
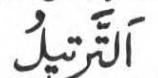
Iz izloženog se vidi da je izgovor glasova presudan u učenju Kur'ana a.š. Nauka o pravilnom učenju Kur'ana a.š. zove se **tedžvid**. Međutim, kod nas u praksi, a najčešće i u pisanim pravilima tedžvida ne tretiramo i malo vodimo računa o pravilnom izgovoru glasova, na šta smo ukazali u gornjem primjeru. Više se zanimamo i u učenju Kur'ana i u pisanju tedžvida drugim dijelom tedžvidskih pravila, koja se uglavnom bave međusobnim odnosima glasova: meddovi, ihfai, idgami, izhari ili naknadni svojstvima samo nekih glasova (sifatul-'aridah) صفاتُ الْعَارِضةَ kao hukmur-rai, kalkale, lafzatullah. Skoro nikako se ne tretiraju pravila meharidžul-hurufi ve sifatuha مَخَارِجُ الْحُرُوفِ وَ صِفَاتُهَا u pisanim tedžvidima. Međutim, ako uzmemu naše učenje Kur'ana a.š. u namazu gdje nam je jedan od farzova (kiraet) قراءة učenje u Kur'anu a.š., vidjećemo da je težište pravilnog učenja upravo u samom izgovoru osnovnih svojstava glasova kur'anskih riječi. Obzirom da u namazu učimo ubrzano i tiho, toliko da samo sebe možemo čuti, izostavljamo praktično sva druga pravila (ihfae, idgame i dr.) a držimo se (uz meddi tabi'iju) samo pravilnog izgovora suglasnika. Ostaje nam dakle da smo dužni naučiti kao minimum bar sure "Fatihu" i još jedno kratko suru potpuno pravilno u gornjem smislu izgovora glasova kako ne bismo dovodili u pitanje naše pravilno učenje Kur'ana a.š. u namazu.

I pored svih gornjih napomena u vezi pravilnog učenja Kur'ana a.š. izvjesni neskladi, prenaglašavanje, pretjerivanje u primjeni nekih pravila mogu takođe utjecati negativno na pravilno učenje Kur'ana a.š., zavisno od stepena nedotjeranosti ili pretjerivanja.

Nesklad npr. u meddovima i njihovim produživanjima mimo pravila i tempa kojim se uči, takođe ne priliči lijepom učenju ako ga i ne kvari. Čujemo neki puta npr. nejednako otezanje meditabi'ija. Naročito to dolazi do izražaja, ako su negdje pri kraju ajeta, gdje se prekid učenje. Npr. ako se uči خَبِيرًا بِصَرِّا, pa se završi, drugi meditabi'i u بِصَرِّا će se duže otegnuti nego onaj u خَبِيرًا

a treći će još duže nego drugi i tako će se sva tri otegnuti nejednako. Ponašamo se u tom slučaju kao da je obavezno na kraju ajeta što duže otegnuti pa makar to bilo mimo svih pravila.

Lijepo i skladno učenje čini i ujednačeno zadržavanje na ihfaima i idgamima sa gunnom i na tešidu na glasovima "m" i "n" i dok zadržavanje na tešidima drugih glasova, više nego što treba za udvostručeni glas, čini nesklad. Pravilno je npr. da se čuju glasovi kalkale kad su sakin, jer bi se inače mogli zagubiti u izgovoru. Međutim prave se suvišni glasovi i kvari lijepo učenje ako odskaču kod drugih glasova kad su sakin. U svim drugim glasovima sa sukunom treba da glas zamre na svom ishodištu, prije nego se otvore usta za drugi glas. Čujemo npr. kada se prouči "Minhum" da odskače i "n" i "m" i jer su sakin, iako ne spadaju u kalkale glasove.

Ubrzano (tedvir) i brzo učenje (hadr) a u isto doba i pravilno, mogu učiti samo oni koji mnogo vježbaju učenje Kur'ana. Najbolje i najpravilnije učenje zove se "tertil" jer je taj termin jedino zastupljen u Kur'anu a.š. na dva mjesta u vezi sa učenjem Kur'ana. Vidi "Ahkamut-tedžvid od Silajdžića i Trebinjca, str. 13–14, koja knjiga nam daje širi uvid i detaljniji opis pravila o učenju Kur'ana.

Sa puno pažnje i ljubavi prema Kur'anu a.š. slušajući i druge, a i sebe, stalno ćemo napredovati u lijepom učenju.

Silajdžić hfvz. Kamil

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَىٰ خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٌ وَعَلَىٰ أَهْلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

1. MUTEHARIK, SAKIN, TENVIN

• تَنْوِينٌ، سَاكِنٌ، مُتَحَرِّكٌ

Primjer: لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ

Kakvi su harfovi u navedenim primjerima: لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ

ل، ا، ق، م، م، ا، ق

Pravilo: Muteharrik je onaj harf, koji je napisan sa kratkim vokalima: "e" - (اَكْسِرَةً) - (فَتْحَةً) ili "i" - (أَكْسِرَةً) ili "u" - (ضَمَّةً).

Sakin je onaj harf, koji je napisan bez kratkih vokala, a iznad njega ima znak u obliku malog kružića (ؚ) - (سُكُونٌ).

Tenvin je podvostručenje kratkog vokala. To znači da se uz kratki vokal (e, i, u) izgovori još glas "n" (ن).

Tenvin je uvijek napisan na kraju riječi, a izgovara se kratko: en, in, un.

Kaži, koji su harfovi u slijedećim riječima muteharrik, koji sakin i da li ima koji tenvin:

جَمَعْنَا . بِالْخَيْرِ . تَهْتَ . تَامًا . مُقَاتَلَةً
اِرْجِعِي ، تَفَاوْتٍ

2. HARFI-MEDD

حَرْفٌ مَدٌ

Primjer:

يَقُولُ .. قَالَ .. قَالَ ..

Koji se harf uči dužim glasom u navedenim primjerima?

Pravilo: Harf koji se uči dužim glasom zove se harfi-med.

Kakav je "ا", kakvo je "ى", kakav je "و" u navedenim primjerima?

Kakvi su harfovi prije harfi-medova?

Pravilo: "ا" će biti harfi-med kad bude "س" sakin, a prije njega harf sa kratkim vokalom "e" – (fethatom).

"ى" će biti harfi-med kad bude "ك" sakin, a prije njega harf sa kratkim vokalom "i" – (kesretom).

"و" će biti harfi-med kad bude "ج" sakin, a prije njega harf sa kratkim vokalom "u" – (dammetom).

Kaži ima li koji harfi-med u slijedećim riječima i zašto je harfi-med:

قَلِيلًاً، يَعْقِلُ، مَالِكٍ، وَقَنَا، سَمِيعٌ، شَوَّابًا.

3. SEBEBI-MEDD

سَبِّبِ مَدٌ

Primjer:

جَاهُونَ يَعْلَمُونَ .

Koji su harfi-meddovi u navedenim primjerima?

Kako se ovi harfi-meddovi uče?

Zašto se uče dužim glasom?

Koliko ima sebebi-meddova?

Kakvo može biti hemze?

U kojoj je riječi krivo hemze?

U kojoj je riječi pravo hemze?

U kojoj je riječi sebebi-med sukun?

Pravilo: Riječ u kojoj se poslije harfi-medda nađe sebebi-medd hemze ili sebebi-medd sukun, u toj se riječi harfi-medd uči dužim glasom.

Sebebi-medda imaju dva, i to: sebebi-medd hemze i sebebi-medd sukun.

Sebebi-medd hemze može biti: krivo hemze i pravo hemze.

Sebebi-medd sukun je sâkin harf poslije harfi-medda.

Ponavljanje:

Koji se harf zove muteharrik i kaži jedan primjer?

Koji se harf zove sakin i kaži jedan primjer?

Šta je tenvin i prouči jedan tenvin?

Koliko ima harfi-meddova i koji su?

Kada će biti "í" harfi-medd i kaži jedan primjer?
 Kada će biti "و" harfi-medd i kaži jedan primjer?
 Koliko ima sebebi-meddova?
 Kaži jednu riječ u kojoj ima sebebi-medd hemze: krivo, pravo?
 Kaži jednu riječ u kojoj ima sebebi-medd sukun?

4. MEDDI-TABII

مَدِ طَبِيعِي

Primjer:

يَقُولُ ، لَمَا قِيلَ ، قَالَ

Ima li u navedenim primjerima harfi-medd i kolika je dužina glasa?

Pravilo: Meddi-tabii će biti kad bude harfi-med, a poslije njega ne bude sebebi-medda.

Dužina glasa kod meddi-tabia je obična, to jest koliko bi rekao jedan put "í" – (e).

Kaži gdje je u sljedećim riječima meddi-tabii:

ذَلِكَ الْكِتَابُ لِرَبِّ فِيهِ . الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
 الْمُهَمَّدُ الْكَاثِرُ ، وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا .

5. MEDDI-MUTTASIL

مَدِيْ مُتّصِلْ

Primjer:

سُوَءٌ سَيِّعٌ جَاءَ .

Ima li harfi-medd u navedenim primjerima?

Šta vidiš poslije harfi-medda?

Kakvo je hemze u tim riječima?

Pravilo: Meddi-muttasil će biti kad bude harfi-med, a poslije harfi-med da sebebi-medd, oboje u jednoj riječi.

Meddi-muttasil se uči dužinom koliko bi rekao četiri puta "e" — (ا). Meddi-muttasil se mora učiti ovom dužinom, jer su ga svi kurrai¹⁾ tako učili.

Prouči slijedeće riječi dužinom kojom treba i kaži šta ima u kojoj riječi od pravila koje smo učili:

يُقْبِلُونَ هـ مَلَائِكَةٌ هـ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ هـ

مَنْ يَشَاءُ هـ أَهْوَاءُهُمْ هـ تَبَارَكَ وَتَعَالَى هـ

1) Kurrai — učenjaci koji su najpravilnije učili Kur'an.

6. MEDDI-MUNFASIL

مَدٌّ مُنْفَصِلٌ

Primjer:

إِنِّي أَخَافُ ، تَوَبُوا إِلَى اللَّهِ ، وَمَا لَنْتَ

Ima li u navedenim primjerima harfi-medd?

Šta vidiš poslije harfi-medda?

Pravilo: Meddi-munfasil će biti kad bude harfi-medd, a poslije njega se-bebi-medd hemze u drugoj riječi.

Meddi-munfasil se može učiti dužinom koliko bi rekao četiri puta "e" (í), a može se učiti i kraćom dužinom, jer ga nisu svi kurrai učili istom dužinom glasa.

Prouči sljedeće riječi dužinom kojom treba i kaži u kojoj riječi ima meddi-munfasil, meddi-muttasil, meddi-tabii:

أَبَا بَيْلَ تَرْمِيْهُ . سَفَهَاءُ . يَا لِيْهَا .

Prouči i ove riječi:

- وَبِهِ إِلَّا -

- أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ -

Šta se uči poslije harfa "ه" a ne piše se?
 Kako se zove takav "ه" ili takvo "ي"?
 Ima li zamišljeni vav - (ه) ili je - (ي) = (vavi-mukaddereh ili jai mukaddereh) u slijedećim riječima:

عِنْدَ رَبِّهِ ، إِلَآنٌ يَقُولُوا ، عِنْدَهُ إِلَّا ، لَمَّا

عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ ، لِمَثْلِهِ أَبَدًا ، إِنَّهُ

مَعَهُ أَجْمَعِينَ ، مِنْ حَوْلَهُ إِلَّا ، مَعَهُ أَخَاهُ

7. MEDDI-LAZIM

مَلِلَازِمٌ

Primjer:

حَاجُوكَ - الْحَاقَةُ - حَاجُوكَ - حَاجُوكَ -

Ima li harfi-medd u navedenim primjerima?

Šta vidiš poslije harfi-medda?

Kakav je to sukun?

Šta znači sukuni-lazim?

Pravilo: Meddi-lazim će biti kad bude harfi-medd, a poslije harfi-medda sebebi-medd sukuni-lazim, to jest stalni suku.

Meddi-lazim se uči dužinom koliko bi rekao četiri puta "e"— (ا).

Meddi-lazim se mora učiti tom dužinom, jer su ga svi kurrai tako učili.

Prouči slijedeće riječi dužinom kojom treba i kaži šta ima u svakoj riječi od pravila tedžvida:

الآن رآدوك . ولا الضالين

حـمـ . الـمـ . تـامـرـونـيـ

نـ . طـهـ طـسـهـ . الـصـ

بـصـيرـ . ذـهـبـواـ إـلـىـ الـبـيـتـ . اـوـلـئـكـ

بـرـأـةـ . قـبـتـ يـدـاـ أـبـيـ هـبـبـ .

8. MEDDI-ARID

مَدِ عَارِضٌ

Primjer:

يَوْمُ الدِّينِ . يَعْلَمُونَ .

نَسْتَعِينُ

Ima li u navedenim primjerima harfi-medd?

Kakav je "ن" poslije harfi-medda ako se na njemu stane?

Šta je takav sukun?

Pravilo: Meddi-arid će biti kad bude harfi-medd, a poslije njega suku-ni-arid, to jest neštalni sukun.

Meddi-arid se može učiti dužinom koliko bi rekao četiri puta "e"-(ا).

Meddi-arid nisu svi kurrai jednako učili.

Kakva je razlika između meddi-arida i meddi-lazima?

Kakav je sukun kod meddi-arida, a kakav kod meddi-lazima?

Šta je reći sukuni-arid, a šta sukuni-lazim?

Prouči slijedeće riječi kako treba i kaži ima li u njima meddi-arid:

عَلِيمٌ حَلِيمٌ . سَمِيعٌ بَصِيرٌ

اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

يَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ .

9. MEDDI-LIN

مَدِّ لِينٍ

Primjer:

وَالصَّيفُ . مِنْ خَوْفٍ

ـ عـ ـ عـ

Uči li se duže tijedan harf u navedenim primjerima?

Jesu li "ج" i "ى" harfi-medd?

Kakva je razlika između harfi-medda i harfi-lina?

Pravilo: "ج" i "ى" biće harfi-lin kad budu sakin, a prije njih harf sa kratkim vokalom "e"-fethatom.

Meddi-lin će biti kad bude harfi-lin, a poslije njega sebebi-medd suku-ni-arid ili sebebi-medd sukuni-lazim.

Meddi-lin sa sukuni-aridom može se učiti dužinom koliko bi rekao dva puta "e" – (↑), a meddi-lin sa sukuni-lazimom treba učiti dužinom koliko bi rekao dva puta "e" – (↑).

Prouči sljedeće riječi dužinom kojom treba i kaži: koji je meddi-lin sa sukuni-aridom, a koji sa sukuni-lazimom:

حَمْ . كَهْيَعْصَ . إِلَيْهِ . عَلَيْهِ ~ ~ ~ عَنْقٌ

Ponavljanje:

1. Koliko ima harfi-meddova?
2. Koliko ima harfi-linova?
3. Kakva je razlika između harfi-medda i harfi-lina?
4. U kojim je riječima harfi-medd, a u kojim harfi-lin?
5. Koliko ima sebebi-meddova?
6. U kojim je riječima sebebi-med?
7. Kakvo može biti hemze?
8. Kakav može biti sebebi-medd?
9. Gdje je sebebi-medd hemze krivo, a gdje hemze pravo?
10. Kojom se dužinom mora učiti meddi-muttasil?
11. Kojom se dužinom uči meddi-munfasil?
12. Koliko ima sebebi-medd sukuna?
13. Gdje je sebebi-medd sukuni-lazim?
14. Gdje je sebebi-medd sukuni-arid?
15. Kojom se dužinom uči meddi-lazim i zašto?
16. Kojom se dužinom uči meddi-arid i zašto?
17. Šta je sukuni-lazim, a šta sukuni-arid?
18. Koji je sebebi-medd u meddi-lina?
19. Kad bude meddi-lin sa sukuni-aridom kojom se dužinom uči?
19. Kad bude meddi-lin sa sukuni-aridom kojom se dužinom uči?
20. Kad bude meddi-lin sa sukuni-lazimom kojom se dužinom uči?
21. Kaži po jednu riječ u kojoj ima: meddi-tabii, meddi-muttasil, meddi-munfasil, meddi-lazim, meddi-arid i meddi-lin?

10. IDGAMI MEAL-GUNNEH

الْدُّغَامُ مَعَ الْغُنَّةِ

Primjer:

• فَضْلًا مِنَ اللَّهِ . مِنْ وَالٰٓي

Kakav je harf nun (ن) u riječi "؟"

Šta ima prije mima (م) u primjeru "؟" فَضْلًا مِنَ اللَّهِ

Prouči slijedeće riječi i kaži koji su harfovi poslije nun-sakina ili tenvina:

إِلَى شَيْءٍ نَكُرُ . وَمَنْ يَعْمَلُ .

Koji su harfovi u navedenim primjerima bili poslije nun-sakina ili poslije tenvina?

Pravilo: Idgami meal-gunneh će biti kad nun-sakin ili tenvin budu ispred jednog harfa od "يَهْنُو" harfova, to jest: و، ن، م، ي

Idgami meal-gunneh znači da nun-sakin ili tenvin uklopimo u neki harf od "يَهْنُو" harfova i proučimo kroz nos.

مِنْ وَالٰٓي

se uči kao da je napisano:

مِنْ وَالٰٓي

Kaži šta ima u slijedećim riječima i prouči svaku kako treba:

أَوْكَصَّبَ مِنَ السَّمَاءِ . غِشَاوَةً وَلَهُمْ
 مِنْ مِثْلِهِ . وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ

Prouči: دُنْيَا . قِنْوَانٌ

Zašto se u ovim riječima ne uklapa nun-sakin u vav (و) ili u je (إ) ?

Pravilo: Kad bude nun-sakin i يَهْنُو harfovi u jednoj riječi onda nije idgami meal-gunneh.

11. IDGAMI BILA GUNNEH

إِذْغَامٌ بِلَا غُنْنَةٍ

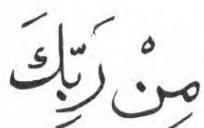
Primjer:

هُدَىٰ لِلْمُتَّقِينَ . مِنْ رَبِّكَ

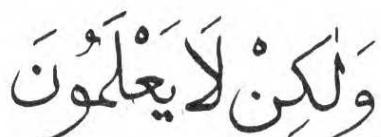
Koji su harfovi u navedenim primjerima poslije nun-sakina ili tenvina?

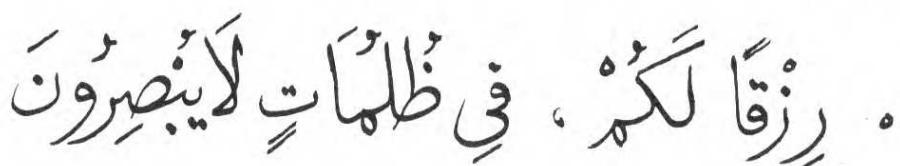
Pravilo: Idgami bila gunneh je kad nun-sakin ili tenvin budu ispred jednog harfa od لـ harfova, to jest: رـ لـ harfova.

Idgami bila gunneh znači da nun-sakin ili tenvin uklopimo u jedan harf od harfova, ali ne treba učiti kroz nos.

 se uči kao da je napisano:

Prouči slijedeće riječi kako treba:

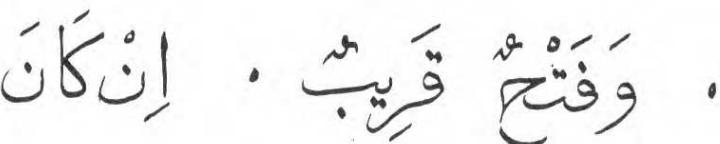

Kakva je razlika između idgami bila gunneh i idgami meal-gunneh?

الخفاء

12. IHFA

Primjer:

Koji su harfovi u gornjim primjerima poslije nun-sakina i tenvina?

Pravilo: Ihfa je kad nun-sakin ili tenvin budu ispred jednog harfa od petnaest ihfaovih harfova.

Ihfaovi harfovi su:

شَنَا - ش . ذَا - ذ . صِف - ص
 قَد - ق . شَخْصٌ - ش . جُودَ - ج .
 ضَعْ - ض . كَرْمًا - ك . سَعَا - س .
 تُقْنَى - ت . زِدْ - ز . ظَالِمًا - ظ .
 فَتَرَا - ف . طَالِبًا - ط . دُفْ - د .

Ihfa znači ne uklopiti nun-sakin ili tenvin sasvim u ihfaov harf, nego ga polako kroz nos proučiti.

Prouči slijedeće primjere kako treba:

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . أَنذَرْتَهُمْ
 أَهْوَاتًا فَاحْيَا كُمْ . مَاءٌ فَأَخْرَجَ
 فَاجْهَيْنَا . وَأَنْتُمْ تَنْظَرُونَ

13. IKLAB

اَقْلَابٌ

Primjer:

سَيِّعَ بَصَرِّهِ، مِنْ بَعْدِ

Koji je harf poslije nun-sakina i tenvina u navedenim primjerima?

Pravilo: Iklab je kad nun-sakin ili tenvin budu ispred harfa "ك"

Iklab znači pretvoriti nun-sakin ili tenvin u harf "م"

مِنْ بَعْدِ se uči kao da je napisano: مِنْ بَعْدِ

Prouči slijedeće riječi kako treba:

أَنْبِئُهُمْ • لَيَنْبَذَنَ

أَنْسِيَاءُ • غَلْفُ بَلْ •

14. IZHAR

اِظْهَارٌ

Primjer:

غَوْرَ حَلِيمٌ، مِنْ أَمَنَ

Koji su harfovi poslije nun-sakina i tenvina u navedenim primjerima?

Pravilo: Izhar je kad nun-sakin ili tenvin budu ispred jednog harfa od šest izharovih harfova.

Izhar znači nun-sakin i tenvin čisto proučiti.

Izharovi harfovi su:

، حَنْ - ح ، أَلْهُ - أ

، غَنِيٌّ - غ ، عَدْلٌ - ع خَالِقٌ - خ ،

هَادِيًّا - ه

Prouči slijedeće riječi kako treba:

فِي الْأَنْعَامِ هُوَ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ

لَبَنًا خَالِصًا .

Ponavljanje:

Kaži šta je u tedžvidu kad nun-sakin ili tenvin budu ispred pojedinih harfova od dvadeset i osam arapskih harfova?

Napiši sve harfove u dva reda i zabilježi kod svakog harfa šta je u tedžvidu, ako ispred njega bude nun-sakin ili tenvin.

15. IDGAMI MISLEJN

اِذْغَامٌ مِثْلَيْنِ

Primjer:

أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ

Pravilo: Kad bude harf sakin ispred istog harfa to je idgami-mislejn. Prvi harf se uklapa u drugi, a izgovara se ovako:

أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ

Pravilo: Kad bude mim-sakin ispred mima to se zove idgami-mislejn me-algunneh, jer se uči kroz nos.

أَطْعَمْتُهُنْ جُوعٍ

se uči kao da je napisano:

أَطْعَمْتُهُنْ جُوعٍ

Pravilo: Kad bude mim-sakin ispred harfa "ب", to se zove "ihfa šefevi", naprimjer:

ثَرِيمَةٌ بِحَجَارَةٍ

Kad bude mim-sakin ispred drugih harfova onda je to izhar, naprimjer:

لَكُمْ دِينُكُمْ

Koliko ima pravila za mim-sakin i kako se koje zove?

Kaži šta su slijedeći primjeri u tedžvidu:

خَلْقَكُمْ شُمَّ

هُ الْمَثَالُ . لَكُمْ مِنْ بِيُوتِكُمْ .

لَهُمْ رِزْقًا . تَقِيمُكُمْ بِأَسَكْمٍ لَكُمْ بَلَاءٌ

اِذْ غَامِ مُتَجَاهِسِينَ

16. IDGAMI MUTEDŽANISEJN

Primjeri:

هُ يَلْهَثُ ذَالِكَ . عَبَدْتُمْ

• يَا بْنَى اَرْكَبْ مَعَنَا

هُ يَا بْنَى اَرْكَبَ عَنَا ، يَلْهَذَالِكَ

Izgovori navedene primjere ovako: هُ بَ " ; شَ " ؟

Pravilo: Kad bude jedan harf sakin ispred drugog srodnog harfa to je onda idgami-mutedžanisejn.

Prvi se harf uklopi u drugi harf.
Takvih srodnih harfova ima osam i to:

1. وَقَالَتْ، طَائِفَةٌ، ت، د، ط na primjer: وَقَالَتْ، طَائِفَةٌ

بَسَطَتْ أَثْقَلَتْ دَعَوَاللهُ

2. إِذْ ظَلَمُوا، ث، ذ، ظ na primjer: إِذْ ظَلَمُوا

يَلَهَتْ ذَلِكَ

3. يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا، ب، م na primjer: يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا

17. IDGAMI MUTEKARIBEJN

إِذْ غَامِ مُتَقَارِبَينَ

Primjeri:

قُلْ رَبِّ، أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ

Izgovori navedene primjere ovako:

قُرَبِ، أَلَمْ نَخْلُكُمْ

Gdje su harfovi: ل i ق ?

Pravilo: Kad bude jedan harf sakin ispred drugog harfa, koji mu je blizak u izgovoru to je onda idgami-mutekaribejn.

Takvih bliskih harfova u izgovoru ima četiri i to:

1. ، na primjer: ل ق أَلْمَخْلُقُكُمْ

2. ، na primjer: ر ل بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ

18. IDGAMI ŠEMSIJJEH

إِذْ غَامَ شَعْبِيَّةٌ

Primjer:

الْتَّائِبُونَ السَّاجِحُونَ

Koji je harf napisan u navedenim primjerima, a da se ne uči?

Kako se zove elif-lam?

Pravilo: Kad bude lami-tarif (elif-lam) pred jednim od četrnaest idgami-šemsijeh harfova onda je to idgami-šemsijeh.

Idgami-šemsijeh harfovi su: ش ، ت ، ث ، تُب ، تُث ، شُم ، شُمَّ ، شُمَّـ

رَمِيٌ - ر ، ذَنْبًا - ذ ، دَغٌ - د ،
 صَذْرَ - ص شُمٌ - ش ، سُعَةً - س ،
 ظَلْقٌ - ظ ، طَابٌ - ط ، ضَيْفٍ - ض ،
 نَعْمٌ - ن ، لَهُ - ل ،

Idgami-šemsijeh znači uklopljiti lemi-tarif u harf poslije lami-tarifa.

Pravilo: Ako lami-tarif bude ispred nuna (ن), onda je idgami-šemsijeh meal-gunneh, jer se uči kroz nos, kao:

مَلِكُ النَّاسِ

Pravilo: Kada bude lami-tarif ispred drugih harfova, osim spomenutih idgami-šemsijeh harfova to je onda "izhari-kamerijeh", kao:

مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ

Kaži koje je idgami-šemsijeh, a koje izhari-kamerijeh u slijedećim primjerima:

وَالرَّاكِعُونَ . وَالْفَجَرِ . وَالْعَظِيرِ
. بِالْبَرَكَةِ . وَالثَّمَرَاتِ . حَتَّى عَلَى الصَّلْوةِ

19. DAMIR

ضَمِيرٌ

Primjer:

عَلَيْنِي ، نَصْرَهُ ، بِهِ ، لَهُ

Kako se zove okruglo "h" (﴿) u navedenim primjerima?

Kada se damir uči dugo, a kada kratko?

Pravilo: Kad je prije damira harf muteharrik onda se damir uči dugo, a kad je prije damira harf sakin, onda se damir uči kratko.

Izuzetak je damir u surei-Furkan u riječima:

وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا

Prouči damire kako treba u slijedećim primjerima:

إِنَّهُ ، أَصَابَتْهُ ،

أَصَابَةُ ، لَا يَضْرُهُ ،

20. KALKALEH

قَلْقَلَةٌ

Primjer:

يَجْعَلُونَ ، لَمْ يَلِدْ ،

Koji se harfovi dobro čuju kad učimo navedene primjere?

Čuju li se bolje neki harfovi i kad učimo ove riječi:

أَقْرَبُ، عِطْفَهُ

أَبْنَاءُهُمْ

Pravilo: Kalkaleh je kada u sredini ili na kraju riječi bude sazin neki
harf od قُطْبٌ جَدِّي harfova.

قُطْبٌ جَدِّي harfovi su: د، ج، ب، ط، ق

Kalkaleh znači proučiti harf oštrim glasom.

Prouči slijedeće riječi kako treba:

أَحَدُ، يَدْخُلُونَ

نُذِقَهُ، فَلِيمَنْذُذُ، شُمْلَيْقَطْعُ

مِنْ قَبْلِكَ، وَاجْتَنِبُوا، تَقْوَى الْقُلُوبُ

لَفْظَةُ اللَّهِ

Primjer:

بِاللَّهِ، نَصْرُ اللَّهِ، وَاللَّهُ

Kad se lafzatul-lah uči krupno, a kad se uči tanko?

Pravilo: Kada je prije lafzatul-laha harf sa kratkim vokalom "e" ili kratkim vokalom "u" onda se lafzatul-lah uči krupno, a kada bude prije lafzatul-laha harf sa kratkim vokalom "i", onda se lafzatul-lah uči tanko.

Prouči slijedeće lafzatul-lahe kako treba:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

22. HUKMUR-RAI

حُكْمُ الرَّاءِ

رِجَالٌ، رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ

Koji je harf na početku navedenih primjera?

Pravilo: Kad u jednoj riječi ima harf "ر", takva riječ se zove hukmур-rai.

Harf "ر" može da se uči krupno, a može se učiti i tanko (tvrdi i meko):

1. Kad bude "ر" sa vokalom "e" ili vokalom "u" uči se krupno, kao :

الصَّدْرُ، تَهْرِمَ السَّحَابُ، مَرْجَ الْبَحْرَيْنِ

2. Kad bude "ر" sakin, a prije njega harf sa vokalom "e" ili vokalom "u", također se uči krupno, kao:

بِالْبَرِّ، وَأَنْخَرٌ

3. Kad bude "ر" sa vokalom "i" uči se tanko kao:

بِالنُّذْرِ، فِي الصُّدُورِ

4. Kad bude "س" sakin a prije njega harf sa vokalom "i" također se uči tanko, kao:

وَاصْطَبِرْ

5. Kad bude "ك" sakin a prije njega harf sa vokalom "i", ali poslije "ك" bude neki harf od harfova, tada se "ك" uči krupno, kao:

قِرْطَاسٌ، مِرْصَادٌ

استَعْلَا harfova ima sedam i to: حُضَّ - خ ، ص

ضغط = ض ، غ ، ط قظ = ق ، ظ

6. Kad bude "س" sakin, a poslije njega jedan harf od harfova sa vokalom "i", onda se "س" može da uči i krupno i tanko, kao:

كُلُّ فِرْقٍ

7. Kad bude "س" sakin, a prije njega harf sa nestalnim vokalom "i", onda se "س" uči krupno, kao:

أَرْجُحِي مِنِ ارْتَضَى

8. Kad bude "س" sakin, a prije njega harf sakin, a prije toga harf sa vokalom "e" ili vokalom "u" onda se "س" uči krupno, kao:

مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

ما في الصدور

9. Kad bude ")" sakin, a prije njega harf sakin, a prije toga harf sa vokalom "i", onda se ")" uči tanko, kao:

قَدِيرٌ ، بَصِيرٌ

10. Kad bude ")" sakin, a prije njega harfi-lin, tada se ")" uči tanko, kao:

خَيْرٌ

23. SEKTEH

سَكْتَهٌ

Sekteh ima u Kur' anu na četiri mesta:

1. U suretu' Kehf:

عِوْجَا قِيمًا

2. U suretu-Kijameh:

وَقِيلَ مَنْ رَاقِي

3. U suretu Vejlun lil-mutaffifine:

كَلَّا بَلْ رَانَ

4. U suretu JASIN:

مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا

Sekteh znači malo stati, a ne predahnuti. Prema tome navedene primjere treba

učiti ovako:

وَقِيلَ مَنْ - رَاقِي ، عِوْجَا - قِيمًا

مِنْ مَرْقَدِنَا - هَذَا ، كَلَّا بَلْ - رَانَ

24. KAKO SE STAJE PRI UČENJU KUR' ANA?

1. Kad se stane na jednoj riječi, u koje je krajnji harf muteharrik, onda se taj krajnji harf prouči sakin, kao:

مِنَ الرَّسُولِ، وَمَا كَسَبَ

مِنَ الرَّسُولِ - وَمَا كَسَبَ

2. Ako je na krajnjem harfu tenvin "en" onda se na krajnjem harfu stane kao da poslije toga harfa ima harfi-medd elif, kao:

بَصِيرًا، كَبِيرًا

بَصِيرًا، كَبِيرًا

3. Kad je krajnji harf okruglo "ه", onda se to "ه" uči kao okruglo "ه" kao: مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً، مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً

لَمْ يَلِدْ

يَرْضُى نَفْسِي

25. GDJE SE STAJE KAD SE UČI KUR' AN?

1. Na kraju svakog ajeta može se stati.

فَلَا يَخْرُنَكَ قَوْلُهُمْ

2. Gdje ima znak "ـ" tu se mora stati, kao:

وَمَا كَسَبَ

3. Gdje ima znak "ـ" tu treba stati, kao:

4. Gdje ima znak "ج" može se preći, ali je bolje stati, kao:

الله الصمد

5. Gdje ima znak "ص" treba preći, kao:

ولَكِنَّ اللَّهَ قَاتَلَهُمْ صَوْمًا رَمَيْتَ

6. Gdje ima znak "ز" bolje je preći nego stati, kao:

أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبَصِّرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ

Primjedba: Ako se mora stati na jednoj riječi gdje nema znaka za stajanje, onda treba ponoviti riječ na kojoj smo zastali, kao kad učimo ajet:

قُلْ لَا إِمْلَكُنَّ نَفْعًا وَلَا ضَرًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَطَ

pa da stanemo na riječi: onda treba ponoviti riječ وَلَا ضَرًا

i nastaviti učiti do znaka za stajanje: وَلَا ضَرًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ط

Primjedba: "Imalu" u: بِسْمِ اللَّهِ جَرِيْهَا i skriveni "vav" - وَ

u riječi: دَأْوَدْ صَلَوَا آقِيْمُوا , te elife, koji se pišu, a ne uče se u riječima;

itd., kao i u riječi: وَلَكِنَّا اجْتَنَبُوا u suretul-Kehf treba objasniti, pri

poučavanju učenja Kur' ana.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الْقَاتَامِ

RJEČNIK ARABIZAMA

Damir, spojena (nenaglašena) lična zamjenica za 3. lice jednina (ة، أ) koja se izgovara nekad kratko (hu, hi), a nekad dugo (hū, hī).

Dammeh, kratki vokal "u" (ۇ).

Fethah, kratki vokal ۑ (e, a).

Harf, slovo, glas.

Harfi-medd, jedan od tri duga vokala (harfovi: ۚ، ۖ، ې).

Hukmur-rā', način izgovora glasa "ر" (r).

Idgami bila gunneh, slivanje jednog glasa u drugi, bez propuštanja sli-venog glasa kroz nos.

Idgami meal-gunneh, slivanje jednog glasa u drugi, uz propuštanje sli-venog glasa kroz nos.

Idgami mislejn, slivanje dvaju istovjetnih glasova u jedan, pa zatim izgovaranje toga glasa udvostručeno.

Idgami mislejn meal-gunneh slivanje dvaju istovjetnih glasova u jedan, pa zatim izgovaranje toga glasa udvostručeno, ali kroz nos.

Idgami mutedžanisejn, slivanje dvaju srodnih glasova u jedan, i to pr-vog u drugi, a zatim izgovaranje drugog glasa udvostručeno.

Idgami mutekâribejn, slivanje dvaju bliskih glasova (obzirom na ishodište), i to prvog u drugi, pa zatim izgovaranje drugog glasa udvostručeno.

Idgami šemsijeh, podvostručenje jednog od 14 idgami šemsijeh har-fova iza lāmi ta'rifa uz neizgovaranje glasa ۚ (J).

Ihfa', izostavljanje ("sakrivanje) ishodišta glasa ۖ (n) koji je sakin is-pred određenih glasova, propuštajući ostatak glasa kroz nos.

Ihfaun šefeviji, zadržavanje na usnama glasa ♪ kada je sakin ispred glasa ♫, propuštajući ♪ kroz nos.

Iklab, uklapanje glasa Ը , kada je sakin, u glas Ա .

Imâleh, izgovaranje glasa između dugog "â" i dugog "ê".

Izhar, odvajanje glasa ⚡ (neslivanje, neuklapanje) ispred izvjesnog harfova.

Izhari kamerijeh, izgovaranje bez podvostručenja jednog od 14 idgâmi kamerijeh harfova iza lâmi ta'rifa uz izgovaranje glasa J (l).

Kalkaleh, odskakanje (malo prškanje) nekih glasova pri svršetku njihova izgovora.

Kesreh, kratki vokal – (i).

Lafzatullah, riječ "Allah".

Lâmi-ta'rif, određeni arapski član

Meddi-arid, neobična dužina glasa koja nastaje zastajanjem na riječi a zbog nestalnog sakina iza dugog vokala.

Meddi-lazim, neobična, ali obavezna dužina glasa koja nastaje zbog stalnog sakina iza dugog vokala.

Meddi-lin, neznatno produženje glasova **و** **ى** kad su u nekoj riječi sakin, a prije njih harf sa fethom; nastaje kada iza ovakvih glasova bude stalni ili nestalni sakin.

Meddi munfasil, neobična dužina vokala iza koga u slijedećoj riječi dolazi hemze.

Meddi-muttasil, neobična, ali obavezna dužina vokala iza koga u istoj riječi dolazi hemze

Meddi-tab'i'iji, obična dužina glasa

Muteharrik - harf s kratkim vokalom

Sakin, harf s mašom kružnicom — iznad sebe što znači da je bez vokala.

Sebebi-medd, glas koji prouzrokuje povećanje dužine dugog vokala

Sekteh, presijecanje glasova uz istodobno zadržavanje daba

Tenvin, dvostruki kratki vokali na kraju riječi (u , u u i , čitaju se: "en", "in" i "un").

